

Prawo karne wykonawcze - zajęcia nr 12

Rok akademicki 2019/2020

Aleksandra Polak-Kruszyk

Uniwersytet
Wrocławski

Wydział Prawa,
Administracji i Ekonomii

KATEDRA PRAWA KARNEGO WYKONAWCZEGO

Wprowadzenie

Istota nagród i kar dyscyplinarnych

- Podstawowym celem wykonywania kary pozbawienia wolności jest **prewencja szczególna**, a więc takie oddziaływanie na sprawcę czynu zabronionego, aby zapobiec w przyszłości popełnianiu kolejnych przestępstw.
- Chodzi o to, aby w wyniku odpowiedniej motywacji pobudzić skazanego tak by pracował nad poprawą swojego postępowaniem i w efekcie po opuszczeniu jednostki penitencjarnej żył w zgodzie z obowiązującym porządkiem prawnym.
- Kodeks karny wykonawczy wśród podstawowych środków oddziaływania penitencjarnego zgodnie z art. 67 § 3 wymienia: wykonywanie pracy, nauczanie, zajęcia kulturalno-oświatowe i sportowe, podtrzymywanie kontaktów z rodziną i światem zewnętrznym oraz środki terapeutyczne. Natomiast aktualnie obowiązujący Regulamin organizacyjno-porządkowy wykonywania kary pozbawienia wolności w §40 wskazuje również na **nagradzanie i karanie dyscyplinarne**
- Karanie bowiem służy **potępieniu asocjalnej postawy**, a także dezaprobacie naganego zachowania, natomiast udzielanie nagród ma na celu afirmację pozytywnej postawy

Wprowadzenie

Nagrody - Art. 137 k.k.w.	Kary dyscyplinarne - Art. 142 § 1 k.k.w.
<p><i>Skazanemu wyróżniającemu się dobrym zachowaniem [...] mogą być przyznawane nagrody. Nagroda może być również przyznana skazanemu w celu zachęcenia go do poprawy zachowania.</i></p>	<p>Skazany za przekroczenia do których zaliczamy zachowania polegające na: zawinionym naruszeniu nakazów lub zakazów wynikających z ustawy, regulaminu lub innych przepisów wydanych na jej podstawie albo ustalonego w zakładzie karnym lub miejscu pracy porządku podlega odpowiedzialności dyscyplinarnej</p>
<ul style="list-style-type: none">• Nagroda ma zatem stanowić pozytywny impuls dla skazanego do zmiany i przewartościowania swojego zachowania	<ul style="list-style-type: none">• Kary spełniają podwójny cel w procesie oddziaływania penitencyjnego
<ul style="list-style-type: none">• Nagradzany osadzony, który wyróżnia się dobrą postawą na tle całej społeczności zakładu karnego, może stanowić inspirację dla pozostałych więźniów	<ul style="list-style-type: none">• Z jednej strony zapewniają prawidłowy tok wykonywania kary pozbawienia wolności,• Z drugiej same w sobie są środkiem oddziaływania na skazanych, gdyż uświadamiają osadzonym naganność ich postępowania i nieopłacalność niektórych niepożądanych zachowań

Nagrody i ulgi przyznawane skazanym

137- 141a k.k.w.

- Skazanemu wyróżniającemu się dobrym zachowaniem w czasie odbywania kary mogą być przyznawane nagrody.
- Nagroda może być również przyznana skazanemu w celu zachęcenia go do poprawy zachowania.
- Nagrody przyznaje **dyrektor zakładu karnego**
- Dyrektor może upoważnić do tego kierownika wyodrębnionego oddziału, chyba, że chodzi o zezwolenie na opuszczenie zakładu karnego bez dozoru, na okres nieprzekraczający jednorazowo 14 dni

Nagrody i ulgi przyznawane skazanym

Art. 138. § 1. Nagrodami są:

- zezwolenie na dodatkowe lub dłuższe widzenie;
- zezwolenie na widzenie bez osoby dozorującej;
- zezwolenie na widzenie w oddzielnym pomieszczeniu, bez osoby dozorującej;
- zatarcie wszystkich lub niektórych kar dyscyplinarnych;
- nagroda rzeczowa lub pieniężna;
- zezwolenie na widzenie bez dozoru, poza obrębem zakładu karnego, z osobą najbliższą lub osobą godną zaufania, na okres nieprzekraczający jednorazowo 30 godzin;
- zezwolenie na opuszczenie zakładu karnego bez dozoru, na okres nieprzekraczający jednorazowo 14 dni;
- pochwała;
- zezwolenie na częstsze branie udziału w zajęciach kulturalno-oświatowych, z zakresu kultury fizycznej i sportu;
- zezwolenie na przekazanie osobie wskazanej przez skazanego upominku;
- zezwolenie na odbywanie widzeń we własnej odzieży;
- zezwolenie na otrzymanie dodatkowej paczki żywnościowej;
- zezwolenie na dokonywanie dodatkowych zakupów artykułów żywnościowych i wyrobów tytoniowych oraz przedmiotów dopuszczonych do sprzedaży w zakładzie karnym;
- zezwolenie na telefoniczne porozumienie się skazanego ze wskazaną przez niego osobą na koszt zakładu karnego.

Nagrody i ulgi przyznawane skazanym

- ▶ **Nagrody:** zezwolenia na widzenie bez dozoru, poza obrębem zakładu karnego, z osobą najbliższą lub osobą godną zaufania, na okres nieprzekraczający jednorazowo 30 godzin oraz zezwolenia na opuszczenie zakładu karnego bez dozoru, na okres nieprzekraczający jednorazowo 14 dni **można nazwać przepustkami nagrodowymi**
- ▶ Nagrody możemy podzielić na: **wolnościowe**, a zatem ułatwiające utrzymywanie kontaktów z bliskimi oraz pozwalające na czasowe opuszczenie zakładu karnego, a także nagrody **rzeczowe**, które to z kolei wpływają na poprawę sytuacji materialnej osadzonego
- ▶ W wypadkach szczególnie uzasadnionych warunkami rodzinnymi lub osobistymi skazanego, nagrody z wyjątkiem przepustek nagrodowych, mogą być stosowane **jako ulgi**
- ▶ **Ulgi przyznaje** dyrektor zakładu karnego lub osoba przez niego upoważniona - na prośbę skazanego lub osoby najbliższej albo na wniosek przełożonego skazanego
- ▶ **Przepustka losowa-** czyli tzw. „przepustka z ważnych przyczyn” - dyrektor zakładu karnego może udzielić skazanemu zezwolenia na opuszczenie zakładu karnego w miarę potrzeby w asyście funkcjonariusza Służby Więziennej, osoby godnej zaufania lub samodzielnie, **na czas do 5 dni - w celu odwiedzenia poważnie chorego członka rodziny, uczestnictwa w pogrzebie członka rodziny lub innych szczególnie ważnych dla skazanego przypadkach**

Nagrody i ulgi przyznawane skazanym

Nagrody podobnie jak i kary dyscyplinarne, aby spełniały swe funkcje wychowawcze, a co za tym idzie resocjalizacyjne **muszą zostać poddane indywidualizacji.**

- Każdorazowo należy zatem uwzględniać postawę danego osadzonego, zachowanie które podlega wyróżnieniu oraz jego cechy osobowości i założenia resocjalizacyjne
- W kwestii udzielania nagród istotne jest uzasadnienie decyzji. **Taką decyzję należy sporządzić pisemnie i podać do wiadomości nagradzanego osadzonego**

Kary dyscyplinarne

*Skazany podlega odpowiedzialności dyscyplinarnej za zawinione naruszenie określonych zakazów i nakazów, a zatem za **przekroczenia dyscyplinarne**.*

Brak wyszczególnionej definicji przekroczenia:

- ▶ Zgodnie z brzmieniem art. 142 § 1 k.k.w. należy przyjąć, iż **przekroczeniem** *będzie każde zawinione naruszenie nakazów lub zakazów, które wynikają z ustawy, regulaminu lub innych przepisów wydanych na jej podstawie albo ustalonego w zakładzie karnym lub miejscu pracy porządku.*
- ▶ Zgodnie ze stanowiskiem S. Lelentala wskazane powyżej naruszenie może być **popelnione jedynie umyślnie**
- ▶ Ustawodawca nie wprowadził do aktualnego Kodeksu karnego wykonawczego z 1997 roku katalogu przekroczeń dyscyplinarnych - **zbiór możliwych przekroczeń nie został zamknięty**, bowiem formy w jakich może dojść do naruszenia porządku mogą być naprawdę różne i uzależnione od wielu kwestii.

Kary dyscyplinarne

Art. 143. § 1. Karami dyscyplinarnymi są:

1. nagana;
2. pozbawienie wszystkich lub niektórych niewykorzystanych przez skazanego nagród lub ulg albo zawieszenie ich wykonania, na okres do 3 miesięcy;
3. pozbawienie korzystania z udziału w niektórych zajęciach kulturalno- -oświatowych lub sportowych, z wyjątkiem korzystania z książek i prasy, na okres do 3 miesięcy;
4. pozbawienie możliwości otrzymania paczek żywnościowych, na okres do 3 miesięcy;
5. pozbawienie lub ograniczenie możliwości dokonywania zakupów artykułów żywnościowych lub wyrobów tytoniowych, na okres do 3 miesięcy;
6. udzielanie widzeń w sposób uniemożliwiający bezpośredni kontakt z osobą odwiedzającą, na okres do 3 miesięcy;
7. obniżenie przypadającej skazanemu części wynagrodzenia za pracę, nie więcej niż o 25%, na okres do 3 miesięcy;
8. umieszczenie w celi izolacyjnej na okres do 28 dni

Kary dyscyplinarne

- **Zasada humanitaryzmu** - kara ma być wykonywana w sposób humanitarny i z poszanowaniem godności ludzkiej skazanego.
- **Dyrektor zakładu karnego** - kara wymierza karę w postaci: pozbawienia możliwości otrzymania paczek żywnościowych, na okres do 3 miesięcy, pozbawienia lub ograniczenia możliwości dokonywania zakupów artykułów żywnościowych lub wyrobów tytoniowych, na okres do 3 miesięcy, obniżenia przypadającej skazanemu części wynagrodzenia za pracę, nie więcej niż o 25%, na okres do 3 miesięcy, umieszczenia w celi izolacyjnej na okres do 28 dni
- Pozostałe kary może wymierzyć również osoba upoważniona przez dyrektora zakładu karnego.
- Ustawodawca **akcentuje zatem pozycję dyrektora zakładu karnego**, jako podmiotu skupiającego pełnię władzy w zakresie zapewnienia w jednostce penitencjarnej bezpieczeństwa, porządku i dyscypliny. Rolę dyrektora ograniczają jednak pewne uprawnienia sędziego penitencjarnego, realizowane w ramach sprawowanego nadzoru penitencjarnego, który to pełni zasadniczą rolę w kształtowaniu odpowiedniej polityki stosowania kar dyscyplinarnych w zakładach karnych.
- Do tego rodzaju przypadków należy chociażby wymóg uzyskania zgody sędziego penitencjarnego w wypadku nałożenia na obwinionego kary w postaci umieszczenia w celi izolacyjnej powyżej 14 dni (art. 145 §3 zd. 2 k.k.w.).

Kary dyscyplinarne

- **Kary dyscyplinarne wymierza się** na wniosek lub z urzędu, a przed ukaraniem należy wysłuchać obwinionego, a także zapoznać się z opinią wychowawcy w tym zakresie, a zatem przeprowadzić *tzw. postępowanie wyjaśniające*.
- Co do zasady za jedno przekroczenie wymierza się jedną karę dyscyplinarną, a w sytuacji gdy osadzony dopuścił się większej ilości przekroczeń wymierza się karę, która będzie odpowiednio zaostrzona.
- W procesie wymierzania kar dyscyplinarnych szczególnie ważne jest zachowanie **zasady praworządności i humanitaryzmu**.
- Dodatkowo należy zapewnić osadzonemu prawo do obrony, a zatem do prawo do korzystania z pomocy obrońcy (**art. 8 k.k.w.**), odpierania zarzutów i przedstawiania swoich racji.
- Obwiniony skazany ma prawo do obrony materialnej i może zgodnie z art. 6 § 2 k.k.w. składać (poza wyjaśnieniami) określone wnioski dowodowe. Skazany może ale nie musi składać wyjaśnień i podobnie jak w postępowaniu sądowym ma również prawo do milczenia, w myśl zasady iż **nikogo nie można zmuszać do samooskarżania**.
- Dodatkowo w toku postępowania dyscyplinarnego skazany ma prawo do obrony formalnej, a więc może korzystać z pomocy obrońcy (art. 8 k.k.w.) lub ustanowionego przedstawiciela (art. 42 §1 i 2 k.k.w.)

Przygotowanie skazanych do zwolnienia

Wszelkie podejmowane działania w czasie wykonywania kary pozbawienia wolności powinny służyć powrotowi skazanego do życia w społeczeństwie i przeciwdziałać jego powrotowi do przestępstwa.

Zwalnianie skazanych:

1. Etapem bezpośrednio poprzedzającym zwolnienie skazanych z zakładu karnego jest **okres do 6 miesięcy** przed przewidywanym warunkowym zwolnieniem lub przed wykonaniem kary.
2. Stanowi on w miarę potrzeby czas niezbędny do przygotowania skazanego do życia po zwolnieniu, zwłaszcza dla nawiązania kontaktu z np. kuratorem sądowym.
3. Okres ten ustala, za zgodą skazanego, **komisja penitencjarna**. Może go również wyznaczyć sąd penitencjarny w postanowieniu o udzieleniu lub odmowie udzielenia warunkowego zwolnienia, jeżeli uzna to za niezbędne.
4. W tym okresie skazany powinien w miarę możliwości **odbywać karę we właściwym zakładzie karnym położonym najbliżej przyszłego miejsca pobytu.**

Przygotowanie skazanych do zwolnienia

Zwalnianie skazanych:

1. Skazanemu można zezwolić na opuszczenie zakładu karnego, łącznie na czas do 14 dni, zwłaszcza w celu podejmowania starań o uzyskanie po zwolnieniu odpowiednich możliwości zamieszkania i pracy.
2. Zezwolenie na opuszczenie zakładu można przyznać skazanemu, którego postawa w czasie odbywania kary uzasadnia przypuszczenie, że w czasie pobytu poza zakładem karnym będzie przestrzegał porządku prawnego.
3. Zezwolenia udziela dyrektor zakładu karnego.
 - ▶ Kurator sądowy ustala ze skazanym zakres niezbędnej pomocy w społecznej readaptacji i sposób jej udzielenia.
 - ▶ Jeżeli skazany nie posiada dokumentu tożsamości, administracja zakładu karnego podejmuje czynności niezbędne do otrzymania przez niego takiego dokumentu. Skazany ma obowiązek współdziałania w tym zakresie.

Przygotowanie do życia na wolności

Udzielanie pomocy skazanym:

1. Po działaniach przygotowujących skazanych do życia na wolności bardzo ważne jest udzielanie bezpośredniej pomocy w przyszłym zwolnieniu. Działania te określa się jako **pomoc doraźna** (w odróżnieniu od pomocy długofalowej, która świadczona jest w ciągu kilku miesięcy lub czasami dłużej, jeżeli skazani nie są w stanie się samodzielnie utrzymać).
2. W udzielaniu pomocy doraźnej podstawową rolę odgrywają funkcjonariusze **Służby Więziennej**

Do czynności z zakresu pomocy doraźnej wlicza się:

- ▶ Podjęcie starań w celu uzyskania przez skazanego dokumentu tożsamości oraz innych niezbędnych dokumentów i zaświadczeń (np. zaświadczenie o ukończeniu szkoły)
- ▶ Udzielenie zwalnianemu skazanemu niezbędnych informacji o możliwościach uzyskania koniecznej pomocy
- ▶ Udzielenie w chwili zwolnienia skazanym, niedysponującym własnymi środkami na utrzymanie w pierwszym okresie po zwolnieniu przez dyrektora zakładu karnego pomocy pieniężnej do wysokości 1/3 przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia pracowników lub jej ekwiwalentu w postaci odzieży, obuwia, biletu na przejazd, jak i żywności na czas przejazdu.

Przygotowanie do życia na wolności

Przy zwolnieniu :

- ▶ Skazany otrzymuje, za pokwitowaniem, znajdujące się w depozycie dokumenty, pieniądze, przedmioty wartościowe i inne przedmioty, jeżeli nie zostały zatrzymane albo zajęte w drodze zabezpieczenia lub egzekucji.
- ▶ Skazany otrzymuje ponadto świadectwo zwolnienia z zakładu karnego oraz zaświadczenie o zatrudnieniu.
- ▶ Skazany jest informowany o potrzebie dalszego leczenia oraz otrzymuje wyniki wykonanych badań diagnostycznych niezbędnych do dalszego postępowania leczniczego lub diagnostycznego
- ▶ Jeżeli osoba zwolniona z zakładu karnego wymaga leczenia szpitalnego, a jej stan zdrowia nie pozwala na przeniesienie do szpitala, pozostaje ona na leczeniu w zakładzie karnym do czasu, gdy jej stan zdrowia pozwoli na takie przeniesienie.

Przygotowanie do życia na wolności

Jeżeli zwalniany skazany jest niezdolny **z powodów zdrowotnych** do samodzielnego powrotu do miejsca zameldowania lub miejsca przebywania bez zameldowania:

- Administracja zakładu karnego jest obowiązana w okresie poprzedzającym zwolnienie nawiązać kontakt z rodziną, osobą bliską lub wskazaną przez skazanego inną osobą i powiadomić ją o terminie zwolnienia.
- W wypadku, gdy działania administracji zakładu karnego okazały się bezskuteczne, administracja zakładu karnego jest obowiązana udzielić zwolnionemu pomocy w udaniu się do miejsca zameldowania lub miejsca przebywania bez zameldowania albo podmiotu leczniczego.

Fundusz pomocy postpenitencjarnej

- ▶ W stosunku do tych, którzy nie potrafią sobie poradzić na wolności w pierwszych etapach, oprócz każdorazowo stosowanej pomocy doraźnej stosuje się pomoc w dłuższym okresie.
- ▶ Byli więźniowie oraz ich bliscy mogą liczyć zatem na świadczenia społeczne, a także pomoc z Funduszu Pomocy Postpenitencjarnej.
- ▶ Pomoc z Funduszu pomocy pokrzywdzonym oraz pomocy postpenitencjarnej można określić jako pomoc długofalową w przeciwieństwie do doraźnej.

Zasady udzielania pomocy z Funduszu:

- 1.** Świadczenia z Funduszu udzielane są na wniosek lub z urzędu i nie dłużej niż przez okres 3 miesięcy, z maksymalnym przedłużeniem do 6 miesięcy.
- 2.** Wyjątek w tym zakresie stanowi pomoc o charakterze materialnym, która może zostać przedłużona tylko na kolejne 3 miesiące.
- 3.** Świadczenia pieniężne dotyczą najczęściej zapewnienia skazanemu warunków bytowych,
- 4.** Pomoc udzielana byłym skazanym i ich rodzinom pomocy, może mieć również charakter prawny, psychologiczny, i medyczny.

Fundusz pomocy postpenitencjarnej

- ▶ **Art. 43 k.k.w.** określa zasady tworzenia i funkcjonowania Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym i Pomocy Postpenitencjarnej.
- ▶ Drugim aktem jest rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 września 2015 w sprawie Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej (określono w nim warunki udzielania pomocy z Funduszu osobom pozbawionym wolności, zwalnianym z zakładów karnych, aresztów śledczych oraz członkom ich rodzin)

Jak tworzy się Fundusz? :

- 1.** Fundusz tworzony jest głównie z potrąceń w wysokości 10% wynagrodzeń za pracę skazanych, a oprócz tego z innych źródeł, którymi mogą być orzeczone przez sąd nawiązki i świadczenia pieniężne oraz kary stanowiące potrącenia do 25% zarobków skazanych.
- 2.** Pieniądze dysponowane są przez Ministra Sprawiedliwości, po uzyskaniu opinii Rady Głównej do Spraw Społecznej Readaptacji i Pomocy Skazany, na różne jednostki terenowe zajmujące się świadczeniem pomocy i Centralny Zarząd Służby Więziennej, który realizuje doraźną pomoc skazanym zwalnianym, a także właściwe organizacje i instytucje pozarządowe.

Fundusz pomocy postpenitencjarnej

Przychody Funduszu:

► **Przychodami Funduszu są środki pieniężne pochodzące z:**

1. orzeczonych przez sądy nawiązek oraz świadczeń pieniężnych,
2. potrąceń w wysokości 10% wynagrodzenia przysługującego za pracę skazanych zatrudnionych w formach określonych w art. 121 § 2,
3. wykonania kar dyscyplinarnych, o których mowa w art. 143 § 1 pkt 7,
4. spadków, zapisów i darowizn,
5. dotacji, zbiórek i innych źródeł).

Fundusz pomocy postpenitencjarnej

▶ Środki Funduszu są przeznaczane na:

1. pomoc osobom pokrzywdzonym przestępstwem oraz osobom im najbliższym, zwłaszcza pomoc medyczną, psychologiczną, rehabilitacyjną, prawną oraz materialną, udzielaną przez jednostki niezaliczane do sektora finansów publicznych i nie działające w celu osiągnięcia zysku, w tym stowarzyszenia, fundacje, organizacje i instytucje,
2. pomoc postpenitencjarną osobom pozbawionym wolności, zwalnianym z zakładów karnych i aresztów śledczych oraz członkom ich rodzin, udzielaną przez zawodowych kuratorów sądowych oraz Służbę Więzienną,
3. pomoc prawną i psychologiczną świadkom i osobom im najbliższym,
4. pomoc postpenitencjarną osobom, o których mowa w pkt 2, udzielaną przez podmioty wymienione w art. 38 § 1 (stowarzyszenia, organizacje, instytucje, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe)
5. działalność podejmowaną lub powierzoną przez dysponenta Funduszu, mającą na celu wsparcie i rozwój systemu pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem oraz pomocy postpenitencjarnej, w szczególności na: a) promowanie i wspieranie inicjatyw i przedsięwzięć służących poprawie sytuacji osób pokrzywdzonych przestępstwem oraz skutecznej readaptacji skazanych, b) podejmowanie przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym i informacyjnym, c) pokrywanie kosztów związanych z organizowaniem i prowadzeniem szkoleń, d) podejmowanie, organizowanie i zlecanie badań naukowych dotyczących sytuacji oraz potrzeb osób pokrzywdzonych przestępstwem oraz osób skazanych.

Fundusz pomocy postpenitencjarnej

Zasady związane z korzystaniem z pomocy z Funduszu:

- Pomocy z Funduszu nie przyznaje się w takim zakresie, w jakim została ona udzielona z innych źródeł.
- Podmioty, które wykorzystwały dotacje niezgodnie z celem ich przyznania, są obowiązane do zwrotu dysponentowi Funduszu równowartości przekazanych środków wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, w ciągu 15 dni od dnia stwierdzenia takiego wykorzystania.
- Osoba, która wykorzystwała udzieloną pomoc niezgodnie z jej przeznaczeniem, jest obowiązana do zwrotu równowartości uzyskanych świadczeń.
- W wypadku ustalenia, że osoba, której udzielono pomocy, wykorzystwała ją niezgodnie z przeznaczeniem, podmiot, który udzielił pomocy, jest obowiązany do wezwania tej osoby do zwrotu równowartości uzyskanych świadczeń w terminie 30 dni od dnia wezwania jej do zwrotu.
- Osoba, która wykorzystwała udzieloną pomoc niezgodnie z jej przeznaczeniem i pomimo wezwania nie zwróciła jej równowartości, traci prawo do dalszej pomocy, chyba że zachodzą wyjątkowe okoliczności uzasadniające udzielenie jej takiej pomocy.

Środki oddziaływania penitencyjnego

- ▶ zatrudnienie,
- ▶ nauczanie,
- ▶ działalność związana ze spędzaniem wolnego czasu przez skazanych,
- ▶ system nagród i kar dyscyplinarnych.

Zatrudnianie skazanych

- ▶ Zatrudnienie skazanych jest najwcześniej stosowanym środkiem aktywizacji więźniów (we współczesnych systemach penitencjarnych uważany za najpowszechniejszy sposób oddziaływania).

Do najważniejszych funkcji zatrudnienia skazanych należy zaliczyć:

- zaspokajanie psychicznie odczuwanej potrzeby aktywności i ruchu, mającej znaczenie w podtrzymywaniu życiowej kondycji osób pozbawionych wolności
- wzmocnienie lub nabycie nawyku pracy
- podniesienie umiejętności zawodowych lub też uzyskanie ich w trakcie pracy, w połączeniu ze szkoleniem zawodowym
- uzyskanie korzyści ekonomicznych dla skazanego i jego rodziny, pomnażanie produkowanych dóbr i usług oraz w celu spłacania prawnie ustalonych zobowiązań

Zatrudnianie skazanych

- ▶ **Art. 116 § 1 pkt 4:**
- ▶ Skazany ma obowiązek przestrzegania przepisów określających zasady i tryb wykonywania kary, ustalonego w zakładzie karnym porządku oraz wykonywania poleceń przełożonych i innych osób uprawnionych, a w szczególności:
- ▶ **4)** wykonywania pracy, jeżeli przepisy szczególne, także wynikające z prawa międzynarodowego, nie przewidują zwolnienia od tego obowiązku, oraz wykonywania prac, o których mowa w art.123a § 1;

Zatrudnieniu skazanych poświęcono Oddział 5 k.k.w. :

- 1.** Skazanemu zapewnia się w miarę możliwości świadczenie pracy.
- 2.** Skazanego zatrudnia się na podstawie skierowania do pracy albo umożliwia się skazanemu wykonywanie pracy zarobkowej w ramach umowy o pracę, umowy zlecenia, umowy o dzieło, umowy o pracę nakładczą lub na innej podstawie prawnej.
- 3.** Zatrudnienie skazanego następuje za zgodą i na warunkach określonych przez dyrektora zakładu karnego, zapewniających prawidłowy przebieg odbywania kary pozbawienia wolności.

Zatrudnianie skazanych

Zatrudnieniu skazanych poświęcono Oddział 5 k.k.w. :

- 1.** Nieprzestrzeganie przez skazanego lub podmiot zatrudniający warunków zatrudnienia, określonych przez dyrektora zakładu karnego, stanowi **PODSTAWĘ COFNIĘCIA ZGODY.**
 - ▶ O cofnięciu zgody powiadamia się pisemnie skazanego i podmiot zatrudniający.
- 2.** Dyrektor zakładu karnego może cofnąć zgodę na zatrudnienie skazanego lub wykonywanie przez niego pracy zarobkowej z przyczyn związanych z funkcjonowaniem zakładu karnego, a zwłaszcza z jego bezpieczeństwem.
 - ▶ O cofnięciu zgody powiadamia się pisemnie skazanego oraz podmiot zatrudniający.
- 3.** Zdolność skazanego do pracy oraz w miarę potrzeby rodzaj, warunki i czas pracy **określa lekarz.**
- 4.** Z wykonywania pracy można zwolnić skazanego kształcącego się lub z innych ważnych powodów.
- 5.** W stosunku do skazanych pracujących, **w zakresie nieuregulowanym w KKW, stosuje się przepisy prawa pracy.**

Zatrudnianie skazanych

Zatrudnieniu skazanych poświęcono Oddział 5 k.k.w. :

6. W stosunku do skazanych zatrudnionych na podstawie skierowania do pracy nie stosuje się przepisów prawa pracy, z wyjątkiem przepisów dotyczących czasu pracy oraz bezpieczeństwa i higieny pracy.
7. Skazany na karę dożywotniego pozbawienia wolności odbywający karę w zakładzie karnym typu zamkniętego może wykonywać pracę **wyłącznie na terenie zakładu karnego.**
8. Przy kierowaniu do pracy uwzględnia się w miarę możliwości zawód, wykształcenie, zainteresowania i potrzeby osobiste skazanego.
 - ▶ Jeżeli skazanego zatrudnia się na podstawie skierowania do pracy, **zatrudnienie przy pracach szkodliwych wymaga jego pisemnej zgody.**
9. Pracę zapewnia się przede wszystkim skazanym zobowiązanym do świadczeń alimentacyjnych, a także mającym szczególnie trudną sytuację materialną, osobistą i rodzinną.
10. Skazanego instruuje się o sposobie wykonywania przydzielonej pracy, szkoli w zakresie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, przepisów przeciwpożarowych i obsługi maszyn i urządzeń, a także zapoznaje z podstawowymi zasadami i normami pracy oraz zasadami wynagradzania za pracę.
11. Skazany jest zobowiązany pracować sumiennie i wydajnie, przestrzegać dyscypliny i regulaminu pracy, przepisów porządkowych, przeciwpożarowych oraz BHP, a także dbać o porządek w miejscu pracy jak również o stan obsługiwanych urządzeń.

Wynagrodzenie

Praca skazanego **jest odpłatna**, z zastrzeżeniem art. 123a (prace porządkowe- w wymiarze nieprzekraczającym 90 godzin miesięcznie, skazanemu nie przysługuje wynagrodzenie)

- Zasady wynagradzania za pracę ustala się w porozumieniu zawieranym przez dyrektora zakładu karnego lub w umowie zawieranej przez skazanego.
- Przy skierowaniu skazanego do prac administracyjno – porządkowych na terenie zakładu karnego, wynagrodzenie za pracę ustala dyrektor zakładu karnego.
- Wynagrodzenie przysługujące skazanemu zatrudnionemu w pełnym wymiarze czasu pracy **ustala się w sposób zapewniający osiągnięcie kwoty co najmniej minimalnego wynagrodzenia za pracę** ustalanego na podstawie czasu pracy lub wykonaniu pełnej miesięcznej normy pracy.
- **W wypadku przepracowania niepełnej miesięcznej normy czasu pracy lub niewykonania pełnej miesięcznej normy pracy wynagrodzenie wypłaca się proporcjonalnie do ilości czasu pracy lub wykonanej normy pracy.**

Wynagrodzenie

Dodatkowo:

- W razie zatrudnienia skazanego w niepełnym wymiarze czasu pracy najniższe wynagrodzenie ustala się w kwocie proporcjonalnej do liczby godzin zatrudnienia, biorąc za podstawę kwotę minimalnego wynagrodzenia za pracę.
- Skazanemu przysługuje wynagrodzenie **tylko za pracę wykonaną**.
- Skazanemu przysługuje wynagrodzenie za czas niewykonywania pracy jedynie w wypadku, gdy był gotów do jej wykonania, a doznał przeszkód z przyczyn dotyczących podmiotu zatrudniającego.
- Skazanemu przysługuje wynagrodzenie za czas przestoju spowodowanego warunkami atmosferycznymi tylko wówczas, gdy tak stanowi porozumienie lub umowa.
- Z wynagrodzenia za pracę przysługującego skazanemu **potrąca się 7%** na cele Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej (np. pomoc osobom pokrzywdzonym przestępstwem) oraz **45% na cele Funduszu Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywięziennych Zakładów Pracy**.

Z przypadającego skazanemu wynagrodzenia za pracę, po odliczeniu zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych, wolne jest w każdym czasie od egzekucji 60%.

Wynagrodzenie

123 a k.k.w.- Za prace porządkowe oraz pomocnicze wykonywane na rzecz jednostek organizacyjnych Służby Więziennej, a także za prace na cele społeczne na rzecz:

- samorządu terytorialnego
- podmiotów, dla których organ gminy, powiatu lub województwa jest organem założycielskim
- państwowych lub samorządowych jednostek organizacyjnych
- spółek prawa handlowego z wyłącznym udziałem Skarbu Państwa lub gminy, powiatu lub województwa

w wymiarze nieprzekraczający 90 godzin miesięcznie, skazanemu nie przysługuje wynagrodzenie

Urlop / Zwolnienie od pracy

Wymiar urlopu wypoczynkowego przysługującego skazanemu zatrudnionemu na podstawie umowy o pracę **wynosi 18 dni roboczych.**

- skazanemu zatrudnionemu odpłatnie na podstawie skierowania do pracy lub umowy o pracę nakładczą przysługuje **po roku** nieprzerwanej pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności, **zwolnienie od pracy przez okres 14 dni roboczych z zachowaniem prawa do wynagrodzenia**
- a skazanemu zatrudnionemu nieodpłatnie – 14 dni zwolnienia od pracy bez prawa do wynagrodzenia
- skazany może zrzec się prawa do zwolnienia od pracy